

UZASADNIENIE

10 maja 2019 roku powódka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa spółka komandytowa z siedzibą w Ł. złożyła do Sądu Okręgowego pozew przeciwko (...) Bank (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. o pozbawienie wykonalności trzech opisanych w pozwie tytułów wykonawczych obejmujących opatrzone klauzulami wykonalności bankowe tytuły egzekucyjne wystawione przez pozwaną wobec powódki z uwagi na zadłużenie powódki względem pozwanej z umowy kredytu inwestycyjnego w rachunku kredytowym nr (...). Nadto powódka wniosła o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. Powódka wskazała, że wierzytelności pozwanej objęte tymi tytułami egzekucyjnymi wygasły wskutek dokonanego pismem z 29 marca 2019 roku potrącenia wzajemnej wierzytelności powódki wobec pozwanej o odszkodowanie za szkodę wyrządzoną powódce przez pozwaną wskutek bezprawnego pobierania przez pozwaną z rachunku bankowego powódki środków pieniężnych pochodzących z tytułu zapłaty przez najemców opłat eksploatacyjnych za media, mimo że strony na zabezpieczenie łączących ich umów kredytowych zawarły umowę przelewu wierzytelności jedynie z tytułu czynszu.

(pозew – t.I, k.4-31)

Postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2019 roku powódka została zwolniona od kosztów sądowych w zakresie opłaty od pozwu ponad kwotę 2.500 zł.

(postanowienie z 09.08.2019 – t.XXXII, k.6250)

Postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2019 roku Sąd oddalił wniosek pozwanej o zabezpieczenie. Powódka wniosła zażalenie, w którym wniosła m.in. o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

(postanowienie z 28.06.2019 – t.XXXI, k.6140; zażalenie powódki – t.XXXII, k.6240-6244v)

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych kwestionując zarzut potrącenia podniesiony przez powódkę w pozwie, tj. kwestionując przysługiwanie powódce wierzytelności przedstawionej do potrącenia.

(odpowiedź na pozew – t.XXXII-XXXIII, k.6380-6417)

Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2021 roku powódka została zwolniona od kosztów sądowych w zakresie zaliczki na poczet opinii biegłego.

postanowienie z 12.01.2021 – t.XXXVI, k.7108)

Na rozprawie w dniu 7 września 2021 roku strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie, przy czym pozwana podniosła, że wskutek zbycia wierzytelności, których dotyczą sporne tytuły wykonawcze, należałoby rozważyć umorzenie postępowania.

(protokół rozprawy z 07.09.2021 – t.XXXVII, k.7379-7379v)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

14 grudnia 2007 roku powódka (podówczas działająca pod firmą (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowa) i pozwana (podówczas działająca pod (...) Bank (...) spółka akcyjna) zawarły umowę nr (...) kredytu inwestycyjnego w rachunku kredytowym, której przedmiotem było udzielenie powódce przez pozwaną kredytu inwestycyjnego w kwocie 22.000.000 zł na zakup przez powódkę od Zakłady (...) spółki akcyjnej z siedzibą w Ł. nieruchomości położonych w P. przy ulicy (...), dla których Sąd Rejonowy w (...) prowadzi księgi wieczyste oznaczone numerami: (...), (...), (...), (...), (...) i (...).

Umowa kredytu była później przez strony zmieniana kolejnymi aneksami.

(okoliczności bezsporne; nadto: umowa kredytu nr (...) – t.I, k.139-152)

Tytułem zadłużenia powstałego po stronie powodowej w związku z wyżej opisaną umową kredytową pozwana wystawiła wobec powódki następujące bankowe tytuły egzekucyjne:

a) w dniu 16 grudnia 2013 roku bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), któremu klauzula wykonalności została nadana w dniu 12 lutego 2014 roku postanowieniem Sądu Rejonowego dla (...) z dnia 12 lutego 2014 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt XIII GCo (...);

b) w dniu 12 sierpnia 2014 roku dalszy bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), któremu klauzula wykonalności została nadana w dniu 22 września 2014 roku postanowieniem Sądu Rejonowego dla (...) z dnia 27 sierpnia 2014 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt XIII GCo (...);

c) w dniu 1 lipca 2014 roku bankowy tytuł egzekucyjny nr 69/ (...)/14, któremu klauzula wykonalności została nadana w dniu 25 sierpnia 2014 roku postanowieniem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 25 sierpnia 2014 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt VIII Co (...)

(okoliczności bezsporne; nadto: odpis bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...), odpis postanowienia SR (...) z 12.02.2014 w sprawie XIII GCo (...), odpis postanowienia Komornika Sądowego przy SR (...) J. K. z 07.11.2017 w sprawie Km (...), odpis dalszego bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...), odpis zawiadomienia z 04.11.2014 o wszczęciu egzekucji przez Komornika Sądowego przy SR w (...) M. K. w sprawie Km(...), odpis zawiadomienia z 04.11.2014 o wszczęciu egzekucji z użytkowania wieczystego nieruchomości oraz z nieruchomości przez Komornika Sądowego przy SR w (...) M. K. w sprawie Km (...), odpis postanowienia Komornika Sądowego przy SR w Pabianicach M. K. z 30.05.2017 w sprawie Km (...) – t.XXIV, k.4624-4630 oraz k.4634# (...))

4 grudnia 2020 roku pozwana, jako cedent, zawarła z Prokura Niestandaryzowanym Sekurytyzacyjnym Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym z siedzibą we W., jako cesjonariuszem, umowę przelewu wierzytelności objętych spornymi tytułami wykonawczymi.

(okoliczność przyznana przez pozwaną – pismo pozwanej z 07.06.2021, t.XXXVII, k.7282-7283; nadto: zawiadomienie o przelewie wierzytelności – t.XXXVI, k.7143-7144; oświadczenie pozwanej z 05.01.2021 – t.XXXVII, k.7285-7285v; wydruki z przeglądarki ksiąg wieczystych dla ksiąg wieczystych o numerach: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) i (...) – t.XXXVII, k.7287-7349; postanowienie Komornika Sądowego przy SR (...) R. S. z 06.02.2021 w sprawie GKm 9/20 – t.XXXVI, k.7145-7148; postanowienie Komornika Sądowego przy SR w (...) M. K. z 22.02.2021 w sprawie Km (...) – t. XXXVI, k.7149-7151)

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd postanowieniem z dnia 17 czerwca 2021 roku uchylił pkt 3. postanowienia z dnia 12 stycznia 2021 roku i na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z opinii instytutu uznając, że fakt, który miałby tym dowodem zostać wykazany, jest obecnie nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy. Z tej samej przyczyny Sąd nie czynił ustaleń odnośnie do powstania w majątku powódki szkody związanej z wykonywaniem przez pozwaną upoważnień udzielonych przez powódkę na zabezpieczenie zawartej umowy kredytu oraz potrącenia tego roszczenia z roszczeniami pozwanej ujętymi w spornych tytułach wykonawczych. Zostanie to szerzej omówione w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z dyspozycją art. 316 § 1 in principio k.p.c. po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy.

Jak z kolei stanowi art. 840 § 1 pkt 2 in principio k.p.c., dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

Jak wskazuje K. G. (K. Golinowska, [w:] J. Jankowski (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz do artykułów 730-1217, C.H.Beck 2019, Komentarz do art. 840) „nie istnieje żaden zamknięty katalog zdarzeń, których nastąpienie po powstaniu tytułu egzekucyjnego dawałoby podstawę do wystąpienia z powództwem z art. 840 § 1 pkt 2 KPC (...) Do zdarzeń powodujących wygaśnięcie zobowiązania zalicza się: (...) zmiana wierzyciela (art. 509 i n. KC) i przejęcie długu (art. 519 i n. KC)”. Na możliwość oparcia powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. na zarzucie zmiany wierzyciela wskazał również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 października 1999 r. (I CKN 111/99, OSNC 2000 nr 4, poz. 82) oraz Sąd Apelacyjny w (...) w wyroku z dnia 19 sierpnia 2016 r. (I ACa (...), niepubl.).

Za słuszością tego poglądu przemawia, że w powództwie przeciwegzekucyjnym Sąd bada, czy wierzycielowi wskazanemu w tytule wykonawczym przysługuje stwierdzona w tymże tytule wierzytelność wobec wymienionego w tytule wykonawczym dłużnika. Stąd też legitymowanym czynnie jest tylko dłużnik wymieniony w tytule wykonawczym, zaś legitymowanym biernie – wskazany w tytule wykonawczym wierzyciel. Tylko bowiem wymieniony w tytule wykonawczym wierzyciel może stwierdzoną w tytule wierzytelność egzekwować i egzekucja może toczyć się jedynie przeciwko dłużnikowi wymienionemu w tytule wykonawczym. Można zatem pokusić się o stwierdzenie, że w powództwie opozycyjnym sąd bada, czy swoisty stosunek prawnoprocesowy wykreowany przez tytuł wykonawczy znajduje uzasadnienie w stosunku materialnoprawnym.

Można rozważać aktualność powyższej konstatacji wobec dodania ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1311) art. 804¹ k.p.c., zgodnie z którym to przepisem w razie przejścia egzekwowanego uprawnienia na inną osobę po wszczęciu postępowania egzekucyjnego osoba ta może wstąpić do postępowania na miejsce wierzyciela za jego zgodą, o ile przejście będzie wykazane dokumentem urzędowym lub dokumentem prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym oraz wobec dodania ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469) art. 804² § 1 k.p.c., wedle którego, jeżeli po powstaniu tytułu wykonawczego uprawnienie przeszło na inną osobę, osoba ta może wszcząć egzekucję przeciwko dłużnikowi na podstawie tego tytułu, jeżeli wykaże przejście uprawnienia dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym. Taka ogólna uwaga nie ma jednak żadnego przełożenia na niniejszą sprawę, a to z tej prostej przyczyny, że rozpoznawanym powództwem opozycyjnym objęte są tytuły wykonawcze w postaci bankowych tytułów egzekucyjnych opatrzone klauzulami wykonalności. Godzi się zatem wskazać, że doszło do ukształtowania jednolitej linii orzeczniczej, wedle której uprawnienie do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przysługiwało jedynie bankom i tylko na ich rzecz mogła być nadana klauzula wykonalności; nadanie klauzuli na rzecz cesjonariusza nie będącego bankiem nie było dopuszczalne (uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2004 r., III CZP 9/04, OSNC z 2005 r. Nr 6, poz. 98, z dnia 22 lutego 2006 r., III CZP 129/05, OSNC z 2007 r. Nr 1, poz. 4, z dnia 19 lutego 2015 r., III CZP 103/14, z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16, Biul. SN - IC 2016 nr 7-8). Wskazywano, że cesjonariusz nie mógł kontynuować egzekucji wszczętej przez bank i uzyskać klauzuli wykonalności na podstawie art. 788 § 1 k.p.c., a zatem musiał ustalić istnienie roszczenia w drodze procesu sądowego, uzyskać nowy tytuł wykonawczy i dopiero na jego podstawie egzekwować roszczenie.

W ocenie Sąd Okręgowy uwagi te należy na zasadzie a minori ad maius przenieść odpowiednio odnośnie do możliwości wszczęcia (art. 804² § 1 k.p.c.) egzekucji przez niebędącego bankiem cesjonariusza wierzytelności stwierdzonej bankowym tytułem egzekucyjnym na podstawie tego tytułu zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na rzecz banku lub kontynuowania (art. 804¹ k.p.c.) przez takiego wierzyciela egzekucji wszczętej przez bank na podstawie wyżej opisanego tytułu. Wystawianie bankowych tytułów egzekucyjnych było wyłącznym przywilejem banków i nie mogły z tego dobrodziejstwa w żadnej mierze korzystać podmioty niebędące bankami. W orzecznictwie wskazano nawet, że niebędący bankiem nabywca wierzytelności nie może nawet powoływać się na przerwę biegu

terminu przedawnienia roszczenia wywołaną – wobec banku – przez nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu lub przez złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji na podstawie bankowego tytułu wykonawczego opatrzonego klauzulą wykonalności na rzecz banku.

Oznacza to, że wobec zbycia przez pozwaną w dniu 4 grudnia 2020 roku na rzecz (...) z siedzibą we W. wierzytelności objętych spornymi tytułami wykonawczymi doszło do powstania zdarzenia, które – w myśl art. 840 § 1 pkt 2 in principio k.p.c. – skutkowało wygaśnięciem wierzytelności powódki wobec pozwanej stwierdzonej spornymi tytułami wykonawczymi i uzasadniało pozbawienie tychże tytułów wykonawczych wykonalności w całości. Prokura (...) nie może obecnie wszcząć egzekucji na podstawie tychże tytułów wykonawczych lub też kontynuować egzekucji wcześniej wszczętych przez pozwaną (niezależnie od faktu, że w związku z wnioskami pozwanej egzekucje te zostały umorzone), odwołując się do przepisów art. 804¹ i art. 804² k.p.c. w zw. z art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1854).

Dla porządku jedynie należy wskazać, że ze względu na charakter postępowania – stwierdzenie wykonalności zobowiązania opisanego w tytule wykonawczym między wymienionymi w tym tytule wierzycielem i dłużnikiem – niedopuszczalne było wstąpienie nabywcy wierzytelności, tj. Prokura (...), w miejsce pozwanej, bowiem Prokura (...) nie jest, nawet po przejściu na niego prawa stwierdzonego tytułem wykonawczym, legitymowany biernie – proces przeciwegzekucyjny musi się toczyć między wskazanymi w tytule dłużnikiem i wierzycielem, bowiem dotyczy ściśle praw i obowiązków wynikających z tytułu wykonawczego. Nie można zatem do tego procesu stosować art. 192 pkt 3 k.p.c.

Ponieważ fakt zbycia wierzytelności, których dotyczą sporne tytuły wykonawcze, stanowi samodzielną przesłankę pozbawienia tychże tytułów wykonalności, zbędne było prowadzenie postępowania dowodowego i czynienie ustaleń odnośnie do powstania po stronie powódki wierzytelności indemnizacyjnej wobec pozwanej oraz potrącenia tejże wierzytelności z wierzytelnością powódki wobec pozwanej, której dotyczą sporne tytuły wykonawcze, a wskutek tego umorzenia obu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 1 k.p.c.). Niezależnie bowiem od tego, czy doszło do umorzenia obu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej (tj. wierzytelności pozwanej – wedle powódki), to powództwo i tak musiało zostać uwzględnione ze względu na zbycie spornej wierzytelności. Z kolei wyrok uwzględniający powództwo opozycyjne z uwagi na umorzenie wierzytelności objętej tytułem wykonawczym wskutek potrącenia i tak nie miałby żadnej mocy w relacji powódka – Prokura (...) (art. 365 § 1 k.p.c.); to dopiero w razie wytoczenia powódce przez Prokura (...) sprawy o zapłatę nabytej od pozwanej wierzytelności powódka będzie miała interes prawny wykazania, że do nabycia wierzytelności nie doszło, ta bowiem wygasła przed zawarciem przez Prokura (...) i pozwaną umowy przelewu wierzytelności wskutek dokonanego przez powódkę potrącenia wierzytelności indemnizacyjnej przysługującej jej wobec pozwanej (art. 513 § 1 k.c.).

Nie można było w żadnej mierze podzielić zarzutu pozwanej, jakoby powództwo straciło na aktualności wobec zbycia przez pozwaną wierzytelności stwierdzonej spornymi tytułami wykonawczymi i umorzenia egzekucji wobec powódki, a w konsekwencji by Sąd umorzył postępowanie jako zbędne (art. 355 k.p.c.). Wskazać bowiem należy, że żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności może być dochodzone dopóty, dopóki istnieje tytuł wykonawczy. Istnienie zaskarżonego tytułu wykonawczego jest bowiem materialnoprawną przesłanką skuteczności powództwa wytoczonego na podstawie art. 840 § 1 k.p.c.; dopiero jeżeli tytuł wykonawczy nie istnieje, powództwo o pozbawienie go wykonalności jest bezprzedmiotowe (wyrok SN z dnia 28 stycznia 2010 r., I CSK (...), niepubl.). Dla uwzględnienia powództwa przeciwegzekucyjnego wystarczy zatem sama potencjalna możliwość wykonania tytułu wykonawczego w całości lub w określonej jego części; nie jest konieczne by na podstawie tego tytułu aktualnie toczyła się egzekucja.

Z tych względów orzeczono, jak w punkcie 1. wyroku.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie 2. wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., uznając pozwaną za stronę, która sprawę w całości przegrała. Ponieważ pozwana pomimo zbycia wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym nie uznała powództwa na tej podstawie (nawet kwestionując dalej zarzut potrącenia) i konsekwentnie wносиła o jego oddalenie, nie było żadnych powodów, dla których Sąd miałby wobec pozwanej ewentualnie skorzystać z

dobrodziejstwa art. 102 k.p.c. Na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 99 w zw. z art. 98 § 3 k.p.c. i w zw. § 2 pkt 5 oraz § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 265 z późn. zm.) do kosztów procesu należnych powódce zaliczono: 2.500 zł tytułem opłaty od pozwu, 30 zł tytułem opłaty od zażalenia, 25.000 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego w osobie radcy prawnego za postępowanie przed sądem pierwszej instancji, 12.500 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego w osobie radcy prawnego za postępowanie zażaleniowe przed Sądem Apelacyjnym w (...); łącznie 40.030 zł. Sąd nie uwzględnił opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (17 zł) z uwagi na brak dowodu jej uiszczenia.

W punkcie 3. wyroku Sąd, na podstawie 83 ust. 2 i art. 113 § 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 755) w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...) kwotę 100.660 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, które obejmowały 97.500 zł tytułem nieuiszczonej przez powódkę opłaty oraz 3.160 zł wynagrodzenia wypłaconego instytutowi tymczasowo ze Skarbu Państwa.

ZARZĄDZENIE

1. Doręczyć pełnomocnikowi pozwanej (przez PI) odpis wyroku z uzasadnieniem.
2. Wpisać sprawę do wykazu pełnomocnictw nieopłaconych (powódka).